

CELOSPOLEČENSKÉ DOPADY PŘIJETÍ NOVELY ODDLUŽENÍ V NEJTÍŽIVĚJŠÍ EKONOMICKÉ SITUACI NAŠÍ ZEMĚ

PROGRAM

1. HODNOCENÍ SOUČASNÉHO STAVU
2. DOPADY PŘIJETÍ NOVELY ODDLUŽENÍ
– PRÁVNÍ, EKONOMICKÉ, SPOLEČENSKÉ

ORGANIZÁTOŘI

ANALYTICKÁ SPOLEČNOST INSOLCENTRUM
VE SPOLUPRÁCI S ČESKOU ADVOKÁTNÍ
KOMOROU.

MÍSTO KONÁNÍ:

CAFÉ LOUVRE, NÁRODNÍ 22, PRAHA

TERMÍN KONÁNÍ:

16. 5. 2023

ČAS KONÁNÍ:

9:30 – 11:30

KULATÝ STŮL: DOPADY NOVELY ODDLUŽENÍ

asociace insolvenčních správců

INSOLCENTRUM

ÚČASTNÍCI DEBATY

DOC. JUDR. BOHUMIL HAVEL, PH.D.
akademik, LRV, Ústav státu a práva

JUDR. MICHAL ŽIŽLAVSKÝ
insolvenční správce, předseda RE ASIS

JUDR. JARMILA VESELÁ
jednatelka společnosti InsolCentrum

ING. MICHAL KUDĚJ, PH.D.
Centrum restrukturalizace a insolvence Harryho Pollaka,
Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta podnikohospodářská

JUDR. ROBERT NĚMEC, LL.M.
předseda ČAK

HOSTÉ A NOVINÁŘI

KULATÝ STŮL: DOPADY NOVELY ODDLUŽENÍ

DOC. JUDR. BOHUMIL HAVEL PH.D.

Doc. JUDr. Bohumil Havel Ph.D., je vědeckým pracovníkem ÚSP AV ČR a docentem na PF UPOL. Zaměřuje se na korporační a insolvenční právo, je mj. spoluautorem zákona o obchodních korporacích a insolvenčního zákona, je členem komise MSP pro insolvenční právo a byl členem komise připravující zákon o preventivních restrukturalizacích. Působí rovněž jako of counsel v PRK Partners.

ÚSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

KULATÝ STŮL: DOPADY NOVELY ODDLUŽENÍ

JUDR. MICHAL ŽIŽLAVSKÝ

JUDr. Michal Žižlavský je vedoucím partnerem, kanceláře AS ZIZLAVSKY.

AS ZIZLAVSKY má ve svém týmu kromě advokátů také 15 insolvenčních správců. Počtem spravovaných insolvenčních řízení je největší v České republice. Má zvláštní povolení k řešení úpadku bank, dalších finančních institucí a korporací.

JUDr. Michal Žižlavský obdržel celojustiční ocenění Právník roku v oboru restrukturalizace a insolvence. Je členem představenstva České advokátní komory, předsedou její Sekce pro insolvenční právo a předsedou Rady expertů Asociace insolvenčních správců.

asociace insolvenčních správců

KULATÝ STŮL: DOPADY NOVELY ODDLUŽENÍ

JUDR. JARMILA VESELÁ

JUDr. Jarmila Veselá původně advokátka a insolvenční správkyň, v letech 2002 – 2008 prezidentka Komory pro krizové řízení a insolvenční v ČR. S tematikou insolvence má bohaté zkušenosti, provozovala a prodala za chodu 5 průmyslových podniků, účastnila se mezinárodních konferencí o insolvenční, rekodifikačních prací na novém insolvenčním zákonu a vzdělávacích akcí. V právní praxi se soustředila na krizové řízení – právní poradenství při privatizacích a likvidacích státních podniků. V roce 2009 založila společnost InsolCentrum, jehož cílem je analyzovat insolvenční řízení a na základě podrobných dat zefektivnit fungování celého procesu.

INSOLCENTRUM

KULATÝ STŮL: DOPADY NOVELY ODDLUŽENÍ

ING. MICHAL KUDĚJ, PH.D.

Ing. Michal Kuděj, Ph.D. je členem vědecké rady Centra restrukturalizace a insolvence Harryho Pollaka Fakulty podnikohospodářské Vysoké školy ekonomické v Praze. Působí také jako zkušební komisař pro zkoušky zvláštních insolvenčních správců, jako člen poradní skupiny ministra spravedlnosti pro insolvenční právo a člen expertní pracovní skupiny ministerstva spravedlnosti pro transpozici evropské směrnice o preventivní restrukturalizaci do národní právní úpravy. V praxi se specializuje na firemní finance a restrukturalizační procesy. Je zakládajícím partnerem poradenské společnosti TARPAN Partners, kde působí od roku 2010. Je autorem řady odborných publikací.

KULATÝ STŮL: DOPADY NOVELY ODDLUŽENÍ

JUDR. ROBERT NĚMEC, LL.M.

JUDR. Robert Němec LL.M. je advokátem a předsedou České advokátní komory. Dále je rozhodcem Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky a též rozhodcem Vídeňského mezinárodního rozhodčího centra (VIAC). Je také členem International Bar Association.

I. ČÁST

HODNOCENÍ SOUČASNÉHO STAVU

KULATÝ STŮL: DOPADY NOVELY ODDLUŽENÍ

ODDLUŽENÍ V ČESKÉM PRÁVU POHLED Z AKADEMICKÉ SFÉRY

ODDLUŽENÍ V ČESKÉM PRÁVU

INSOLCENTRUM – DATOVÝ VHLED

ÚSPĚCH ODDLUŽENÍ (2008 – 2022)

15 LET ÚČINNOSTI INSOLVENČNÍHO ZÁKONA

- 282 tis. povolených oddlužení
- 148 tis. splněných oddlužení
- 107 tis. probíhajících oddlužení
- pouze 9,7 % dlužníků přestalo splácet a proces oddlužení jim byl zrušen
- 56 % průměrně dlužníci uhradili ze svého dluhu
- 28,5 % dlužníků uhradilo věřitelům celý svůj dluh
- **DLUŽNÍCI UHRADILI CELKEM 88 MLD. KČ**

DO 31. 5. 2019 – 5 LET / MIN. 30 %

OD 1. 6. 2019 – 5 LET / 3 ROKY
(STAROBNÍ DŮCHODCI A INVALIDÉ V 2. A 3. STUPNI)
/ MIN. 1078,- KČ VĚŘITELŮM
A STEJNÁ SUMA INSOLVENČNÍMU SPRÁVCI

POSTUPNÉ SNIŽOVÁNÍ SPLÁTEK VĚŘITELŮM

ODDLUŽENÍ V ČESKÉM PRÁVU

INSOLCENTRUM – DATOVÝ VHLED

DŮVOD PRO NOVELU:

ODDLUŽENÍ NEFUNGUJE!

JE TO PRAVDA?

- TVRZENÍ NENÍ PRAVDIVÉ,
jedná se o (doposud) jednu z nejúspěšnějších soudních procedur
- POŘÁD SE DRŽÍ 90 % ÚSPĚŠNOST
dosažení osvobození, strašení koncem není založeno na faktech
- MOHLO BY BÝT ÚSPĚŠNĚJŠÍ
s více účastníky, kdyby jej politici i vlivné neziskové organizace
již od začátku nepohřbívali
- ŽÁDNÁ PROPAGACE, informovanost, promo výhod oddlužení
- PŘEVÁŽIL NAIVNĚ – POPULISTICKÝ PŘÍSTUP
– dlužníci jsou chudáci, oběti věřitelů, musíme je oddlužit
za každou cenu

ODDLUŽENÍ V ČESKÉM PRÁVU

POHLED Z AKADEMICKÉ SFÉRY

DOC. JUDR. BOHUMIL HAVEL, PH.D

- ZAVEDENO V ROCE 2006, JAKO „SOCIÁLNÍ“ ŘEŠENÍ ÚPADKU, judikatorně rozumně rozvíjeno – racionální a efektivní *status quo*
- TEZE RACIONÁLNÍ ZÁKONODÁRCE
 - změny činí jen v rozsahu potřebném a bez (nikoliv nutných) negativních nákladů
 - po nutné RIA analýze
- Zatím nevyhodnocena poslední novela z roku 2019, další změna opět zatíží aplikaci práva
- ODDLUŽENÍ JE NÁSTROJEM SOCIÁLNÍ PODPORY, nikoliv však jediným, nesupluje funkci sociální ochrany – nejde o spásu
- Nastavuje *ex ante* očekávání/chování věřitelů/dlužníků
- Nejde tedy jen o právní změnu, ale zejména o **změnu sociálního chování**

ODDLUŽENÍ V ČESKÉM PRÁVU

POHLED Z AKADEMICKÉ SFÉRY

DOC. JUDR. BOHUMIL HAVEL, PH.D

- Požadavek na dnešní změnu – čl. 20 – 24 směrnice o restrukturalizaci
- Oddlužení (fresh start) pro fyzické osoby - podnikatele (čl. 20, 2/1, 9.)
- Materiální testace vzniku zadlužení a plnění povinností v oddlužení (čl. 20/2, 23/1,2)
- Balanc „restartu dlužníka“ a „spravedlivého zájmu věřitelů“
- Transpozice ≠ adaptace/tranzice – sleduje se smysl a účel + vpravení nových požadavků do existujícího těla – racionální transplantát
- Dluhy vždy někdo financuje, při racionální soukromém právu existuje dost nástrojů na to, aby tyto dluhy byly ospravedlnitelné = řešíme individuální selhání

ODDLUŽENÍ V ČESKÉM PRÁVU

POHLED Z AKADEMICKÉ SFÉRY

DOC. JUDR. BOHUMIL HAVEL, PH.D

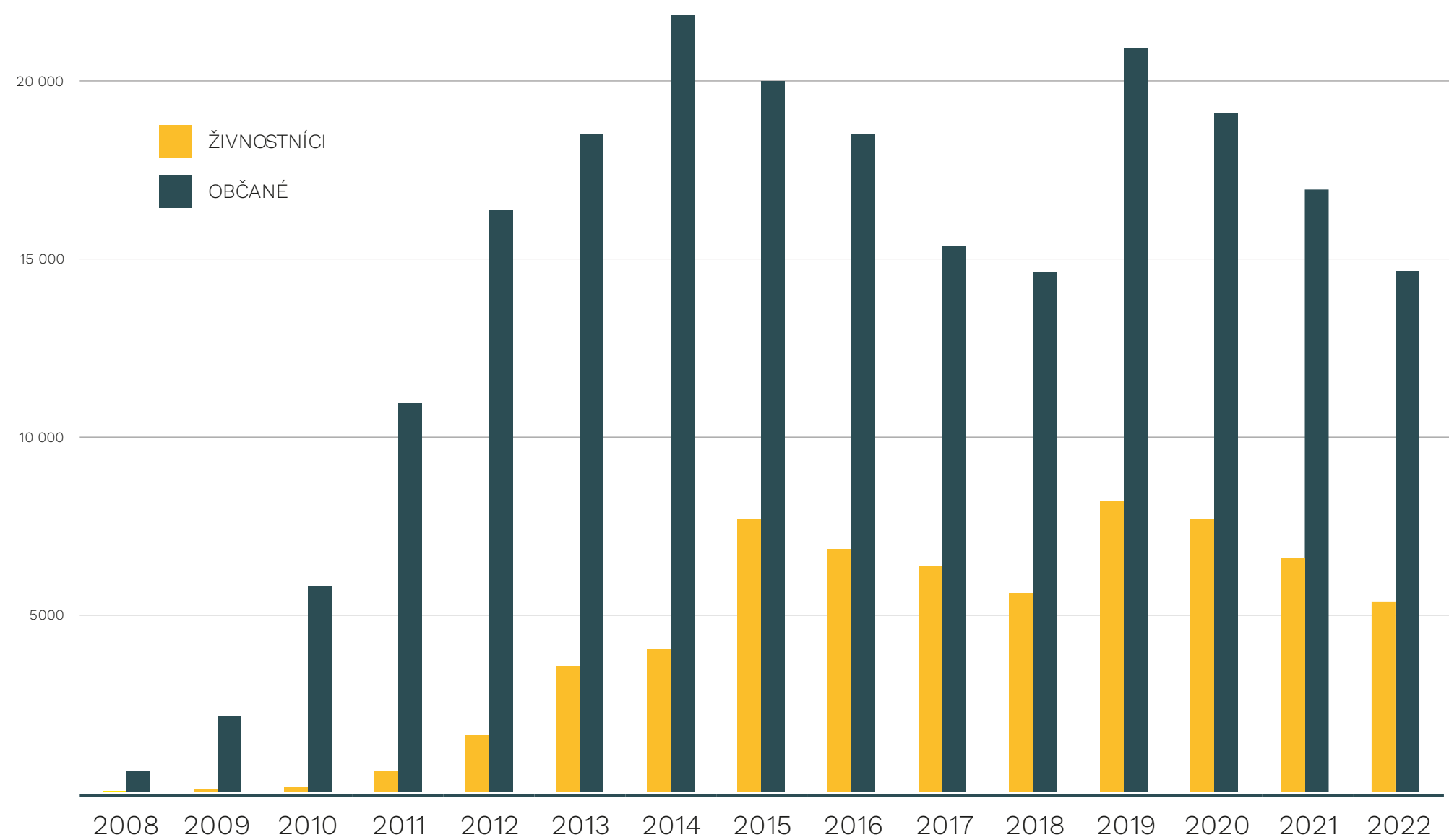
- Návrh novely přináší některé dobré teze (zejména důraz na kontrolu „úsilí“ dlužníka)
- Současně však návrh novely není pouze transpoziční, resp. nevyužívá možností směrnice
- Autoritativně sjednocuje oddlužení podnikatele a spotřebitele, ač u obou jsou jiné motivace, jiné dopady na trh, a směrnice to vědomě odlišuje (čl. 24) a v ČR neexistují studie prokazující, že je toto spojení vhodné
- Neposiluje materiální test dlužníka při zadlužování (čl. 23/1)
- Nedůvodně paušálně zkracuje dobu trvání oddlužení na 3+1 rok, ač směrnice uvažuje jinak (čl. 23/2 c), f)
- Dává (alternativně) silně volatilní prostor soudu při vymezení předpokládaného plnění nutného pro oddlužení, ač směrnice nic takového nepředpokládá
- Great Expectations? Dickens nebo Twain? Nebo 2023 a dále?

KDO JSOU INSOLVENČNÍ DLUŽNÍCI? JAKÉ JSOU PROBLÉMY PRAXE?

POHLED ZÁSTUPCE INSOLVENČNÍCH SPRÁVCŮ

KDO JSOU INSOLVENČNÍ DLUŽNÍCI?

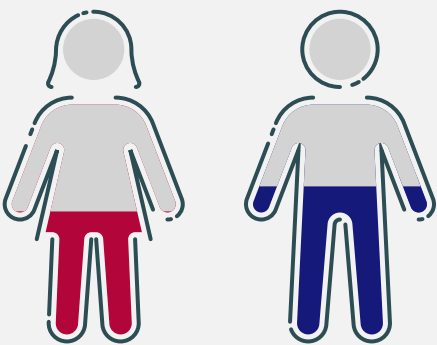
INSOLCENTRUM – DATOVÝ VHLED

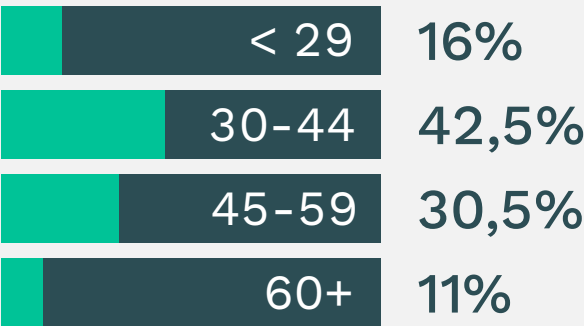
U POVOLENÝCH ODDLUŽENÍ TVOŘÍ:

24% ŽIVNOSTNÍCI
76% OBČANÉ

47%
ŽENY

53%
MUŽI

KDO JSOU INSOLVENČNÍ DLUŽNÍCI?

INSOLCENTRUM – DATOVÝ VHLED

MÝTUS: ZADLUŽENÍ LIDÉ JSOU MATKY SAMOŽIVITELKY A SENIOŘI.

CO Z DAT VYPLÝVÁ?

INSOLCENTRUM

Typický dlužník je muž ve věku 45 let s dluhy nikoli na základní lidské potřeby (jídlo, bydlení), ale na spotřebu.

PAQ RESEARCH

54 % z ekonomicky aktivních lidí v mnohočetných exekucích přiznává alespoň jednu z forem úniku do šedé ekonomiky a odklonění příjmů.

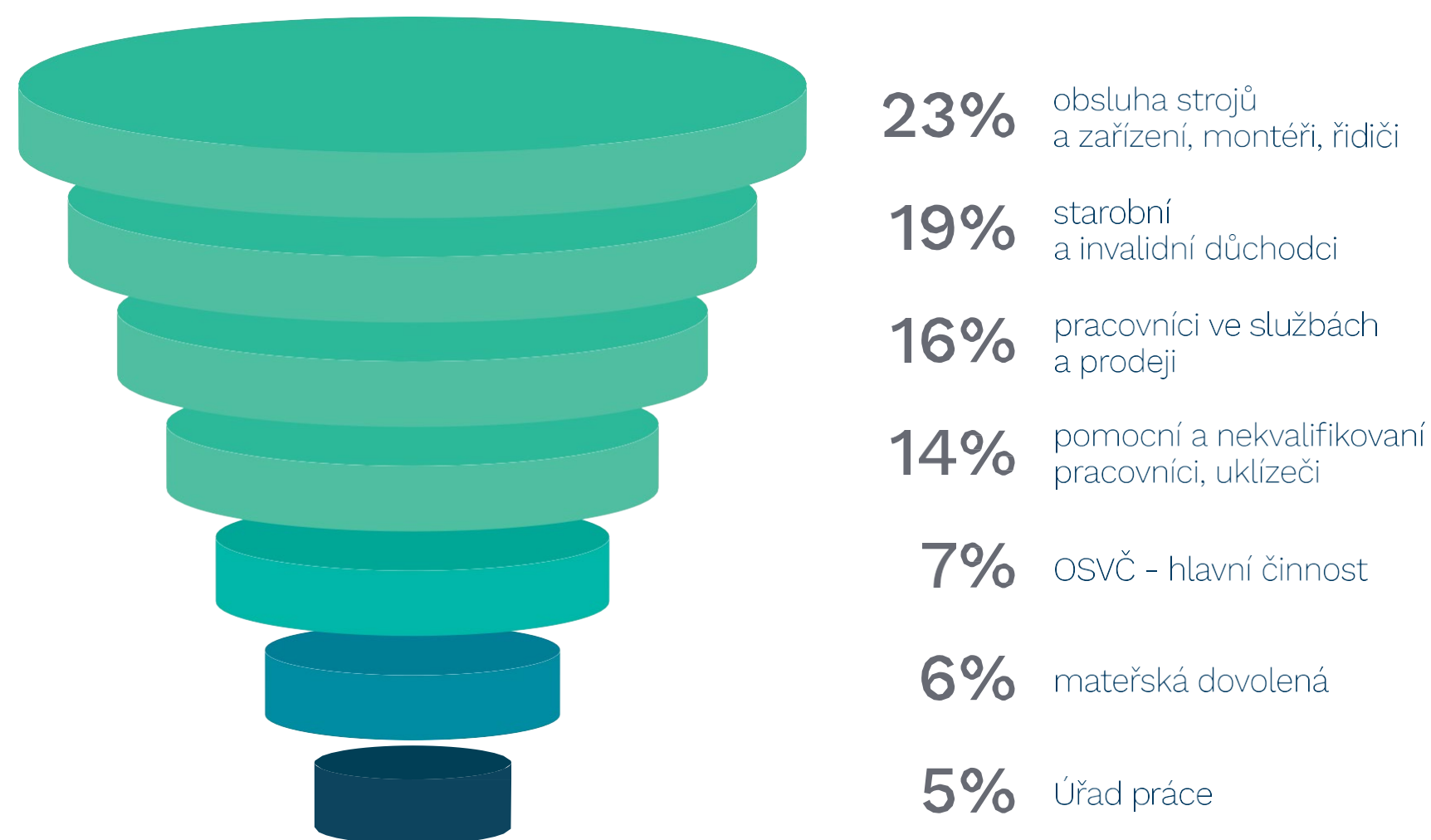
DLUŽNÍK NENÍ BEZMOCNÝ A NESCHOPNÝ SPLÁCENÍ

KDO JSOU INSOLVENČNÍ DLUŽNÍCI?

INSOLCENTRUM – DATOVÝ VHLED

PROFESE INSOLVENČNÍCH DLUŽNÍKŮ

Průměr z vybraného vzorku povolených oddlužení v období 2019-2022

Zdroj: InsolCentrum, ISIR

JEDNÁ SE O NEREÁLNÁ OČEKÁVÁNÍ, PROTOŽE:

- dlouhodobý pobyt v šedé ekonomice
- profese dlužníků nepatří mezi lukrativní povolání
- zaměstnavatelé nebudou mít zájem jim okamžitě nabízet dobře placené pracovní poměry (adekvátní mzdu)

Naopak pětiletý oddlužovací proces může pomoci stabilizovat dlužníkovi jeho pracovní návyky.

KDO JSOU INSOLVENČNÍ DLUŽNÍCI? JAKÉ JSOU PROBLÉMY PRAXE?

JUDR. MICHAL ŽIŽLAVSKÝ

NAPROSTÁ VĚTŠINA DLUŽNÍKŮ JSOU ZDRAVÍ LIDÉ V PRODUKTIVNÍM VĚKU.
KROMĚ NICH PŘEDSTAVUJÍ VÝZNAMNOU SKUPINU DLUŽNÍKŮ
STAROBNÍ A INVALIDNÍ DŮCHODCI (20 %)

ZA 3 ROKY SE DNES ODDLUŽÍ:

- zdraví lidé v produktivním věku, když splatí 60 % svých dluhů (412a odst. 1 písm. b) IZ)
- starobní a invalidní důchodci bez minimálního % splacení dluhů (412a odst. 4 IZ)

Zdravý člověk v produktivním věku si dnes může rozložit splácení dluhů do 3 let a ještě se mu 40 % odpustí. Když to nezvládne, může zaplatit ještě méně, jen musí poctivě pracovat a splácet své dluhy 5 let. Je to skutečně málo? Tuto otázku ať si položí každý sám za sebe. Co nezaplatí dlužník, platíme my ostatní.

KDO JSOU INSOLVENČNÍ DLUŽNÍCI? FENOMÉN MATEK SAMOŽIVITELEK

JUDR. MICHAL ŽIŽLAVSKÝ

- matky samoživitelky tvoří početnou skupinu věřitelů v oddlužení
- pohledávka na výživné má přednostní pořadí (398 odst. 4 IZ)
- praxe ukazuje, že významná část neplatičů výživného začne platit výživné až v oddlužení, protože by jim jinak soud zrušil oddlužení a oni by nedosáhli odpuštění části svých dluhů (což je důvod, proč vstupují do oddlužení)

Dlužníci platí často výživné až v průběhu oddlužení, protože jinak nedosáhnou na odpuštění části svých dluhů. Zamýšlené zkrácení doby oddlužení poškodí především matky samoživitelky, protože zkrátí dobu jejich ochrany z 60-ti na 36 měsíců. Sníží se počet zaručených splátek výživného pro jejich děti.

JAKÉ JSOU PŘEDPOKLÁDANÉ EKONOMICKÉ DOPADY PŘIJETÍ NOVELY ODDLUŽENÍ?

POHLED ANALYTICKÉ SPOLEČNOSTI

POHLED EKONOMA

ZADLUŽENOST A ÚVĚRY V SELHÁNÍ INSOLCENTRUM – DATOVÝ VHLED

ZADLUŽENOST FYZICKÝCH OSOB (FO) JE DŮLEŽITÝ EKONOMICKÝ FAKTOR.

Podle údajů ČNB činí celková výše úvěrů FO více než úvěrů nefinančních podniků.

Výše celkového objemu úvěrů v roce 2022

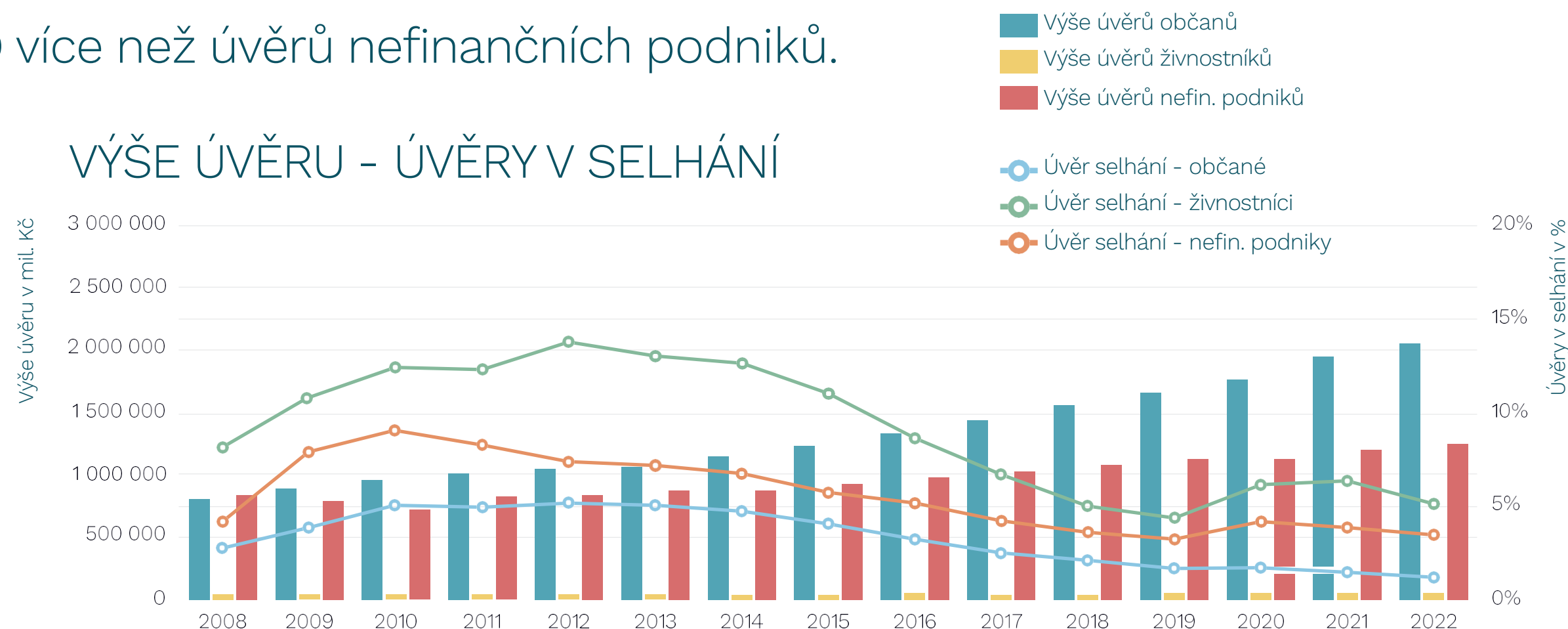
- občané – 2 047,5 mld. Kč
- živnostníci – 46,5 mld. Kč
- nefinanční podniky – 1 236,6 mld. Kč

VÝŠE ÚVĚRŮ V SELHÁNÍ FO
SE DRŽÍ STÁLE NA NÍZKÉ ÚROVNI.

Úvěry v selhání v roce 2022

- občané – 1,18 %
- živnostníci – 5,11 %
- nefinanční podniky – 3,43 %

VÝŠE ÚVĚRU - ÚVĚRY V SELHÁNÍ

Vývoj celkového objemu poskytnutých úvěrů dle klientů. Podíl nevýkonných úvěrů (úvěrů v selhání) na celkovém objemu úvěrů dle klientů.
Jedná se o úvěry, kdy od data splatnosti uběhlo více než 90 dní.

Zdroj: ČNB
Zpracování: InsolCentrum

POTENCIONÁLNÍ ADEPTI ODDLUŽENÍ INSOLCENTRUM – DATOVÝ VHLED

KDO JSOU DLOUHODOBĚ
ZADLUŽENÍ LIDÉ S VÍCEČETNÝMI
EXEKUCEMI – POTENCIONÁLNÍ
ADEPTI ODDLUŽENÍ?

POČTY DLOUHODOBĚ ZADLUŽENÝCH FYZICKÝCH OSOB
S VÍCEČETNÝMI EXEKUCEMI:

- Zhruba 500 tisíc osob (Exekutorská komora)
- Z toho – cca 43 tisíc starobních důchodců, cca 27 tisíc invalidních důchodců, cca 50 tisíc osamělých rodičů (MPSV, ČSÚ)
- Zbývá cca 380 tisíc lidí v produktivním věku, bez vážných zdravotních problémů. Z toho tvoří 72 % muži.

NOVELA MÍŘÍ I NA BUDOUCÍ DLUŽNÍKY.

JAKÉ JSOU PŘEDPOKLÁDANÉ EKONOMICKÉ DOPADY PŘIJETÍ NOVELY ODDLUŽENÍ?

JUDR. JARMILA VESELÁ

ZE ZHRUBA 500 TIS. LIDÍ NEUVAŽUJEME PRO ODHAD EKONOMICKÝCH DOPADŮ OHROŽENÉ SKUPINY ANI OSAMĚLÉ RODIČE

- Jsme smířeni s tím, že nezaplatí skoro nic

ZBÝVÁ 380 TIS. OSOB - POTENCIONÁLNÍ ADEPTI ODDLUŽENÍ

- Nikdy jsme netvrdili, že všichni vstoupí do oddlužení, ale
- Očekávání dluhových amnestií se projevuje ve všech úrovních (daňové exekuce, exekuce soudních exekutorů, správní řízení) i v nich postupně dochází ke snížení výše splácených závazků

JAKÉ FAKTORY JSME UVAŽOVALI PŘI ODHADU EKONOMICKÝCH DOPADŮ?

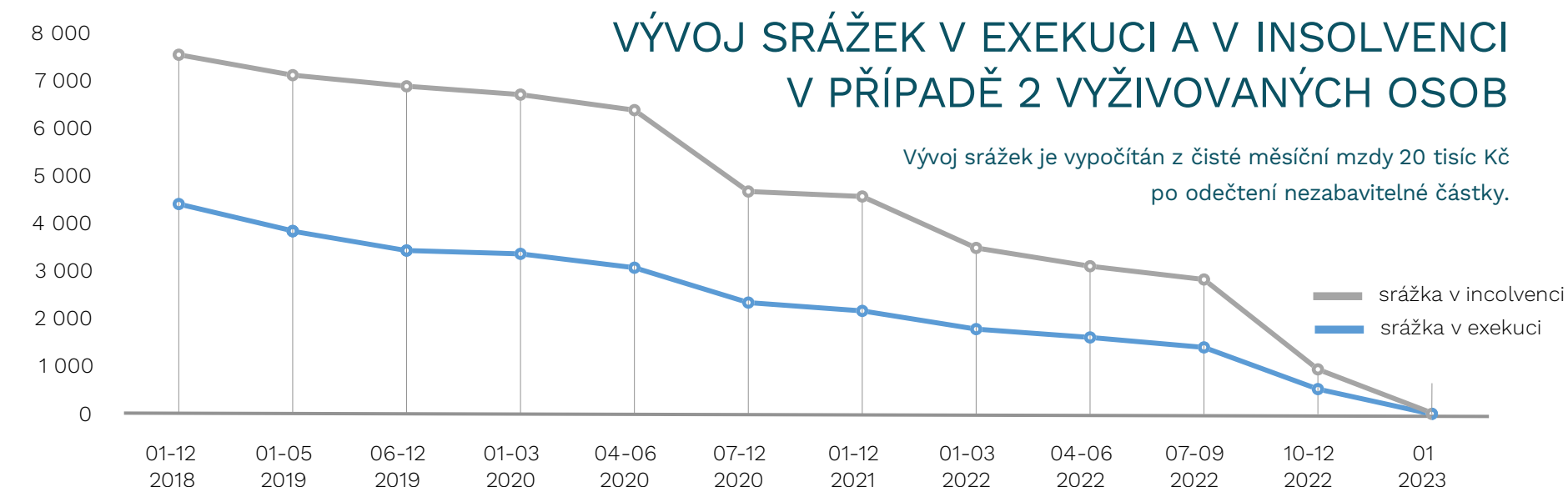
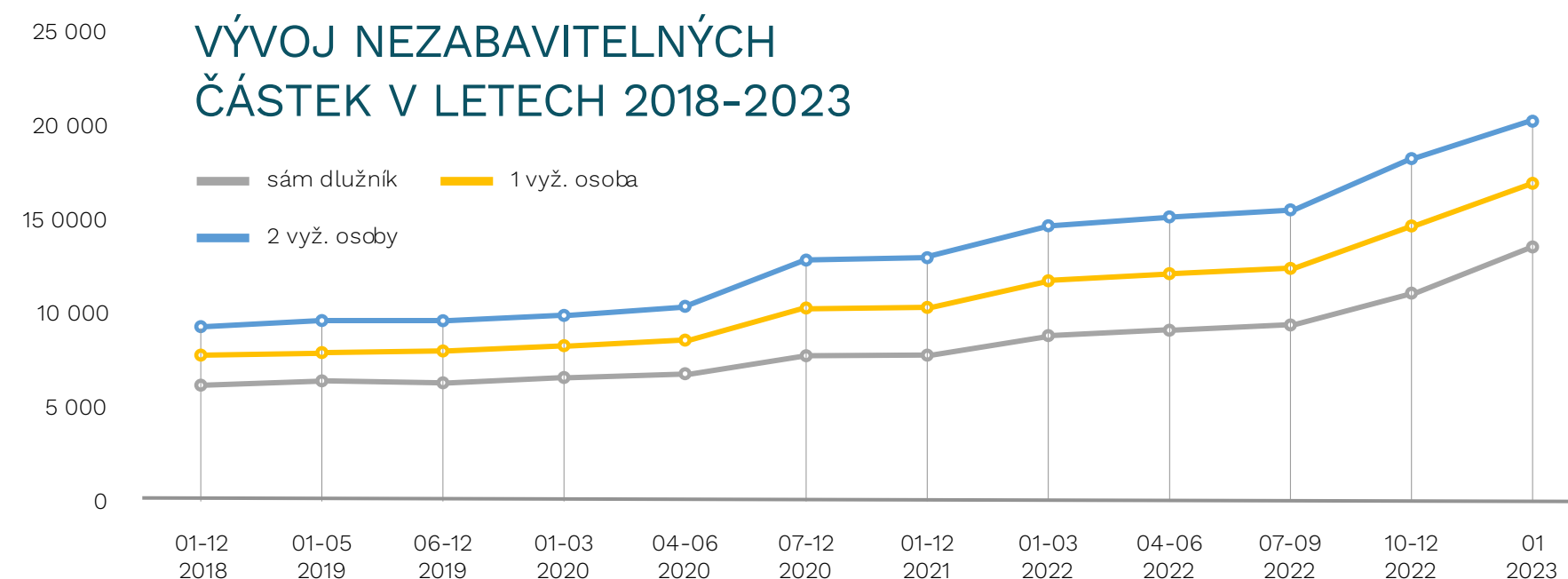

JUDR. JARMILA VESELÁ

PŘÍSTUP STÁTU

- postupně zeslabuje vymáhací procesy, zeslabuje pozici věřitelů
- zastavuje bagatelní exekuce, zastavuje bezvýsledné exekuce, odpouští příslušenství pohledávek – milostivé léto I. až IV.
- zvyšuje výši nezabavitelných částek, a tím snižuje srážky ze mzdy
- upravuje insolvenční zákon, zmírňuje podmínky oddlužení
- vyjádření politiků, vyjádření Člověka v tísni

To vše se promítá do vnímání dlužníků a vytváří téměř legitimní očekávání, že jim dluhy budou odpuštěny.

JAKÉ FAKTORY JSME UVAŽOVALI PŘI ODHADU EKONOMICKÝCH DOPADŮ?

JUDR. JARMILA VESELÁ

PRŮMĚRNÁ VÝŠE DLUHŮ

- Oddlužení 2013-2018 – cca 660 tis. Kč
- Oddlužení 2023 – občané cca 1 mil. Kč, OSVČ cca 2 mil. Kč

JIŽ SE ZAČÍNÁ PROMÍTAT ZASTAVOVÁNÍ EXEKUCÍ!

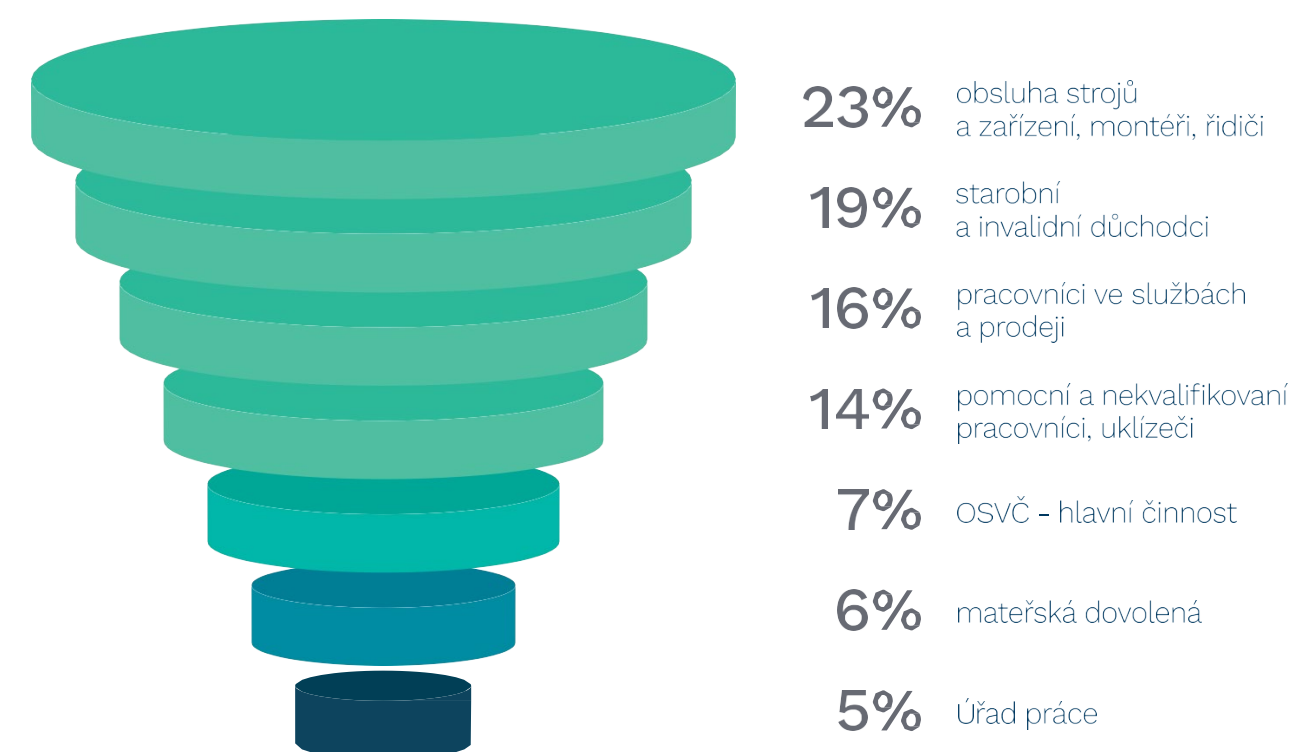
ROZDÍLY V PRŮMĚRNÉ VÝŠI DLUHŮ U ŽEN A MUŽŮ.

PRŮMĚRNÉ ČISTÉ PŘÍJMY INSOLVENČNÍCH DLUŽNÍKŮ

- 2019 – 16 tis. Kč
- 2023 – 20 tis. Kč

PROFESE INSOLVENČNÍCH DLUŽNÍKŮ

- Průměr z vybraného vzorku povolených oddlužení v období 2019-2022

JAKÉ JSOU PŘEDPOKLÁDANÉ EKONOMICKÉ DOPADY PŘIJETÍ NOVELY ODDLUŽENÍ?

JUDR. JARMILA VESELÁ

ODHAD DAT PRO VÝPOČET PŘÍMÝCH EKONOMICKÝCH ZTRÁT VĚŘITELŮ V PŘÍPADĚ TŘÍLETÉHO PLOŠNÉHO ODDLUŽENÍ (JDE O VELMI HRUBÉ ÚDAJE):

- Z 380 tisíc dlužníků tvoří zhruba 25 % lidé, kteří jsou nebo byli OSVČ. Jejich ekonomické charakteristiky vykazují jiné parametry než dlužníci v pozici nepodnikajících občanů.
- 95 tisíc živnostníků s průměrným dluhem 2 mil. Kč dluží 190 mld. Kč
- 285 tisíc občanů s průměrným dluhem 1 mil. Kč dluží 285 mld. Kč

CELKOVÝ DLUH DOSAHUJE HODNOTY 475 MLD. KČ.

ODHAD DAT PRO VÝPOČET PŘÍMÝCH EKONOMICKÝCH ZTRÁT VĚŘITELŮ

JUDR. JARMILA VESELÁ

5LETÉ ODDLUŽENÍ

- 30 % z hodnoty dluhů = 142,5 mld. Kč
- stabilizace ekonomického chování
- zvyšování pracovních návyků
- mnohdy i navyšování příjmů

3LETÉ ODDLUŽENÍ

- 6,5 % z hodnoty dluhů = 30,8 mld. Kč
- krátká doba na stabilizaci
- převládá zájem rychle a ekonomicky bezbolestně přežít
- nejnižší možná výše 39,6 tis. Kč, což představuje 3,2 %

Pro odhad jsme použili paralelu s předchozím obdobím (minimální hranice 30 %, výsledek 56 %)
Dvojnásobek 3,2 => 6,5 %, stejný odhad experti MSp.

I 6,5 % může být s ohledem na výši srážek optimistický odhad. Je nezbytné v každém jednotlivém případě posuzovat adekvátní příjem (pozor, neslibovat si zázraky).

**VÝSLEDEK: PŘI TŘÍLETÉM ODDLUŽENÍ DOJDE K PŘÍMÝM ZTRÁTÁM VĚŘITELŮ
100 MLD. KČ, Z ČEHOŽ STÁT TVOŘÍ 15 %, TJ. 15 MLD. KČ.**

DOPORUČENÍ

JUDR. JARMILA VESELÁ

DOPORUČUJEME:

- přijetí novely oddlužení s implementací evropské směrnice pro podnikající osoby, ale přísný vstupní test plnění zákonných povinností (daňová přiznání atd.), dluhový screening
- ponechat pětileté oddlužení pro ostatní (zprísnění – adekvátní příjem, průběžná kontrola plnění povinností, notářský zápis – případně daň, atp.)

HODNOCENÍ:

V případě přijetí novely přijdeme zbytečně o 100 mld. Kč, které zaplatíme za dlužníky.

JAKÉ JSOU PŘEDPOKLÁDANÉ EKONOMICKÉ DOPADY PŘIJETÍ NOVELY ODDLUŽENÍ?

ING. MICHAL KUDĚJ, PH.D.

- Dodatečné náklady vlivem změny parametrů a jejich promítnutí do cen produkce a dalších podmínek
- Ekonomicky neodůvodněný plošný benefit pro všechny dlužníky na úkor věřitelů (převážně soukromých) – v selhání je ale dlužník, nikoliv věřitel
- Vytvoření očekávání a jeho vliv na rozhodování budoucích dlužníků, další posun paradigmatu (od ochrany věřitelů k ochraně dlužníků – namísto „dluhy se musí platit“)
- Je ale třeba dostat zadlužené lidi z šedé ekonomiky a vrátit je na trh práce či do jiné legální ekonomické činnosti – obnovit motivaci
- Oddlužení je řešení následku, je však třeba hledat a řešit příčinu!

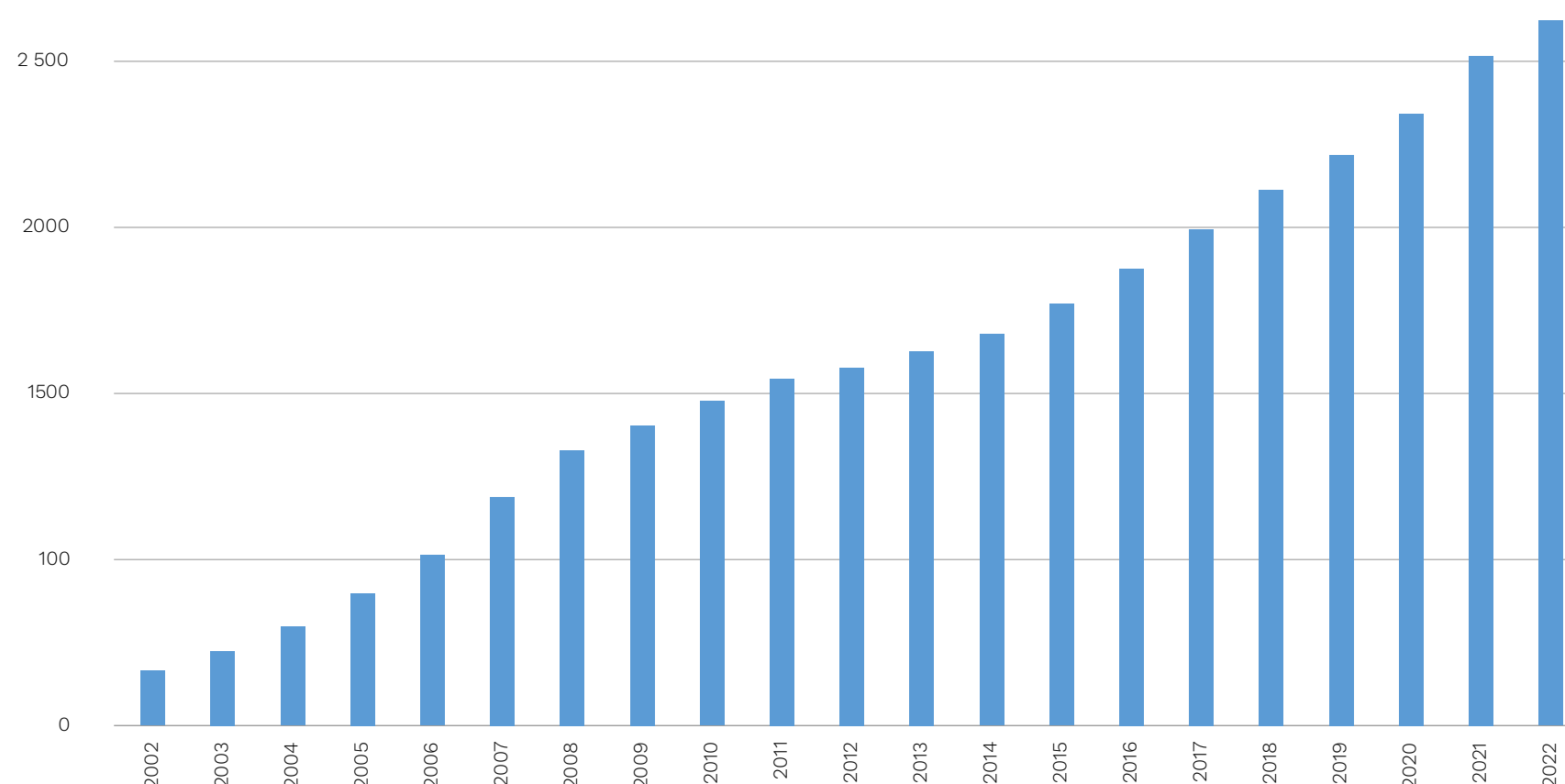
VOLÍ STÁT VHODNÝ PŘÍSTUP K ŘEŠENÍ
ZADLUŽENOSTI OBČANŮ?
OVLIVŇUJE TENTO PŘÍSTUP PRÁVNÍ
VĚDOMÍ OBČANŮ?

POHLED ZÁSTUPCE PROFESNÍ ORGANIZACE ADVOKÁTŮ

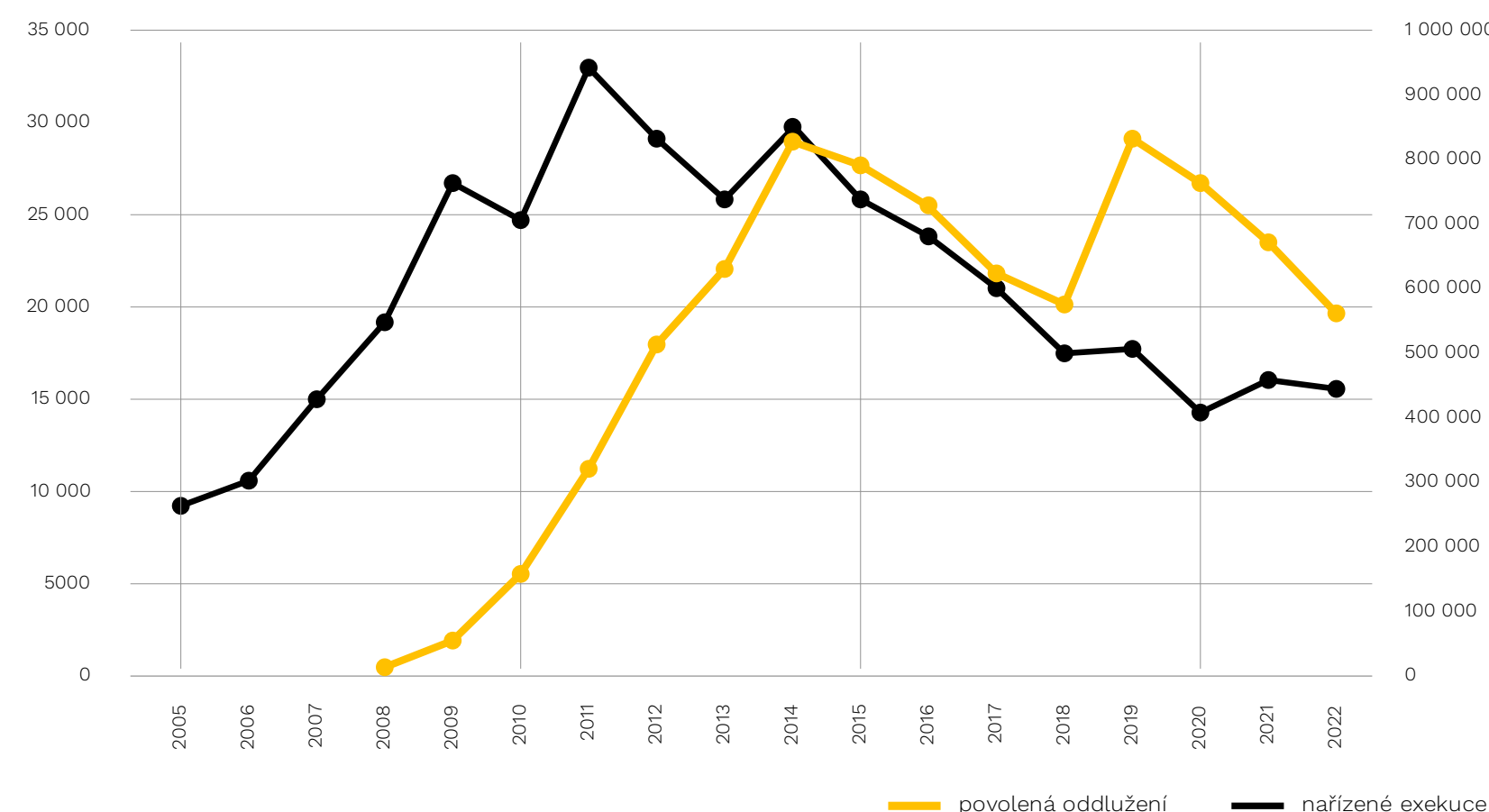
VOLÍ STÁT VHODNÝ PŘÍSTUP K ŘEŠENÍ ZADLUŽENOSTI OBČANŮ? INSOLCENTRUM – DATOVÝ VHLED

STÁT REAGUJE NA ZADLUŽENOST OBČANŮ A VYMÁHÁNÍ POHLEDÁVEK VŽDY SE ZNAČNÝM ZPOŽDĚNÍM.

VÝŠE DLUHU DOMÁCNOSTÍ V MLD. KČ

VÝVOJ POČTU NAŘÍZENÝCH EXEKUCÍ A POVOLENÝCH ODDLUŽENÍ

V DOBĚ, KDY JE POTŘEBA REAGOVAT, TAK JE PASIVNÍ, PAK REAKCI PŘEŽENE.

VOLÍ STÁT VHODNÝ PŘÍSTUP K ŘEŠENÍ ZADLUŽENOSTI OBČANŮ? INSOLCENTRUM – DATOVÝ VHLED

SOUČASNÝ STAV:

- boj proti exekucím
- odpouštění dluhů

KDO TO PLATÍ: STÁT

VÝSLEDEK:

- Počet osob evidovaných v centrální evidenci exekucí se výrazně nesnížil
- 06/2022 – 683 239 osob
- 05/2023 – 667 479 osob

KOLIK TO STOJÍ:

- zastavování bagatelních exekucí – 447 mil. Kč zapl. exekutorům
- zastavování bezvýsledných exekucí – 900 mil. až 1 mld. Kč zapl. exekutorům (exekuce k 1. 1. 2023)
- každý rok zhruba 200 mil. Kč platby exekutorům (postupné zastavování v dalších letech)

Jde o nesystémová opatření, hraničící s ústavností, která nepřináší řešení problému dluhové zadluženosti občanů.

Přitom oddlužení, což je systémové řešení, stát, významně nepropagoval - zejména novelu zákona účinnou od 1.6.2019. Již jsme nemuseli mít téměř žádné důchodce v exekucích.

Nesystémové kroky státu a hazardování s dodržováním základních práv a svobod (vyvlastňování pohledávek, přednost jednoho věřitele před druhým atp.) mohou ovlivnit právní vědomí občanů.

„Musím já jako občan vůbec plnit své závazky?“

„Já přece mám nárok na odpouštění dluhů.“

TRADIČNĚ KONZERVATIVNÍ A ODPOVĚDNÁ ČESKÁ POPULACE MŮŽE ZMĚNIT SVŮJ CHARAKTER.

VOLÍ STÁT VHODNÝ PŘÍSTUP K ŘEŠENÍ ZADLUŽENOSTI OBČANŮ ? OVLIVŇUJE TENTO PŘÍSTUP PRÁVNÍ VĚDOMÍ OBČANŮ?

JUDR. ROBERT NĚMEC, LL.M.

- Politické reprezentace může činit rozhodnutí, jejichž účelem je podpora slabších a ohrožených skupin obyvatelstva.
- Je potřebné tak činit proporčně a v limitech pravidel právního státu.
- Z dostupných dat plyne, že oddlužení v jeho původní podobě po přijetí insolvenčního zákona generovalo průměrně 56 % uspokojení věřitelů.
- Postupně se po předchozích změnách insolvenčního zákona snižovala a u této novely se očekává, že výtěžnost pro věřitele bude ještě výrazně nižší.

VOLÍ STÁT VHODNÝ PŘÍSTUP K ŘEŠENÍ ZADLUŽENOSTI OBČANŮ ? OVLIVŇUJE TENTO PŘÍSTUP PRÁVNÍ VĚDOMÍ OBČANŮ?

JUDR. ROBERT NĚMEC, LL.M.

- Insolvenční právo jako nástroj kolektivní správy dluhů bude vždy představovat ultimativní zásah do obecné zásady, že smlouvy mají být plněny (§ 3 odst. 2 písm. d) o. z.).
- Oddlužení je jistá forma sociální podpory, která je na úkor věřitelů a musí být proto spravedlivě proporční – „něco za něco“ – tedy za úhradu garantované části dluhů s následným odpouštěním zbytku dluhů.
- Snížení či odebrání uspokojení věřitelů je formou zásahu do vlastnického práva a musí být ctěn mj. i čl. 11 Listiny základních práv a svobod.
- Snížení zákonem garantované uspokojitelnosti věřitelů, je zásah obdobný vyvlastnění, tedy o zásah, který musí být legitimní a proporční.

VOLÍ STÁT VHODNÝ PŘÍSTUP K ŘEŠENÍ ZADLUŽENOSTI OBČANŮ ? OVLIVŇUJE TENTO PŘÍSTUP PRÁVNÍ VĚDOMÍ OBČANŮ?

JUDR. ROBERT NĚMEC, LL.M.

- Návrh zákona nezdůvodňuje, proč přináší paušální změny a další paušální odpouštění dluhů, když z dat víme, že těch, kteří skutečně potřebují pomoci, je v mase dlužníků menšina, a reálně tak na novém oddlužení vydělají běžní a práceschopní dlužníci, kteří by své dluhy splácet měli a mohli.
- Čím vyšší míra prominutí bude aplikována, tím nižší budou příjmy věřitelů a tím nižší bude daňová výtěžnost – stát tak oddlužením přijde nejen o prostředky, které dlužníci dluží např. VZP nebo obcím, ale také o příjmy do státního rozpočtu.
- Podpora slabším nesmí současně vytvářet napětí v očekávání, že běžní dlužníci musí své dluhy plnit, jinak se ztratí elementární důvěra nejen při běžném půjčování peněz, ale také ve vztahu k legitimitě zásahů státu.

II. ČÁST

DOPADY PŘIJETÍ NOVELY ODDLUŽENÍ –
PRÁVNÍ, EKONOMICKÉ, SPOLEČENSKÉ

CELOSPOLEČENSKÉ DOPADY PŘIJETÍ NOVELY ODDLUŽENÍ

JUDR. JARMILA VESELÁ

EKONOMICKÉ DOPADY

- 15 mld. Kč ztráty státního rozpočtu
- 75 mld. Kč ztráty věřitelů
 - ➔ to jsou pouze přímé ztráty

Novela se bude týkat i budoucích věřitelů.

MORÁLNÍ HAZARD

– VÝPOČET JE TĚŽKÉ ZPRACOVAT

CO KDYŽ SNADNÉ ODDLUŽENÍ POUŽÍJE JAKO METODU ŘEŠENÍ ZÁVAZKŮ ŠIROKÁ POPULACE OBČANŮ, ŽIVNOSTNÍKŮ?

- dopady do dodavatelsko-odběratelských vztahů – ovlivnění ekonomiky země
- praktické ukázky
 - ➔ lidé v obci budou platit zvýšené náklady na odpad
 - ➔ bytová družstva – jeden neplatič může ochudit sousedy
- dluhy spadnou na bedra těm, co proti nim nemají obrany, a přitom mají nízké příjmy
- demoralizace společnosti, sociální napětí
- postupné dělení doposud homogenní české společnosti

NÁZORY, DISKUZE

DOC. JUDR. BOHUMIL HAVEL, PH.D.

"Nezbytná je spravedlnost a rovnováha mezi věřitelem a dlužníkem. Kontrola spravedlnosti dluhu má zajistit férové zacházení. Dluh ale zůstává závazkem, který by měl být plněn. V opačném případě jde o signál, že dluhy se nemusí platit."

JUDR. MICHAL ŽIŽLAVSKÝ

„Jestli klesá počet zájemců o oddlužení, protože se jim vyplatí setrvat v šedé zóně nebo v exekucích, nevypovídá nic o tom, zda oddlužení funguje. Data ukazují, že u těch, co oddlužení využijí, funguje. Problém je motivace pro vstup těch, kdo nechtějí. Tady je potřeba, aby směrem k povinným dlužníkům promlouval stát, neziskové organizace a advokáti, kteří podávají návrhy na oddlužení.“

NÁZORY, DISKUZE

JUDR. JARMILA VESELÁ

„Plošné zkrácení doby oddlužení bude jednoznačně unáhleným krokem politiků. V době, kdy vláda rozhoduje o škrtech a zvýšení nákladů občanů, připraví jednou novelou státní rozpočet o 15 miliard korun. O dalších 75 miliard korun přijdou soukromí věřitelé, tedy i živnostníci, kterým třeba nezaplatil dodavatel. Tyto peníze by mohli uhradit zadlužení lidé v produktivním věku, a navíc by jim to pomohlo v návratu do odpovědného života bez dluhů. Až si veřejnost uvědomí tuto realitu v plném rozsahu, ještě to zesílí její nedůvěru ve smysluplnost vládních opatření. Jestli si politici opravdu myslí, že si populistickými kroky získají občany, jsou na omylu. Ve chvíli, kdy lidé zjistí, že platí na úkor těch, kteří jsou zdraví a práce schopní, bude pozdě.“

NÁZORY, DISKUZE

ING. MICHAL KUDĚJ, PH.D.

"Změnou parametrů oddlužení vzniknou dodatečné náklady, které se promítnou do cen produkce a dalších podmínek, jako jsou třeba úroky úvěrů. Současně dojde v ekonomice k dalšímu posílení očekávání a vzorců chování, že zadlužování není problém a v případě nutnosti se dluhy relativně snadno a rychle vyřeší, což bude determinovat budoucí chování ekonomických subjektů. Vedle toho se jedná o ekonomicky neodůvodněný plošný benefit pro všechny dlužníky na úkor věřitelů. Je potřeba zdůraznit, že se při nesplácení dluhů jedná vždy o selhání dlužníka, nikoliv věřitele."

NÁZORY, DISKUZE

JUDR. ROBERT NĚMEC, LL.M.

„Jedná se již o několikáté legislativní opatření, které postupně snižuje míru uspokojení pohledávek věřitelů, a to bez jakékoliv kompenzace. Navrhované řešení navíc neřeší stávající sociální problém zadlužených občanů s mnohačetnými exekucemi, kteří na podmínky oddlužení nedosáhnou. Navrhovaná úprava tak pouze vysílá do budoucnosti signál věřitelům, že jejich pohledávky nebudou uspokojeny, čímž sníží dostupnost úvěrových prostředků.“

ZÁVĚREČNÉ SHRNUÍ

JUDR. JARMILA VESELÁ

Plošným zkrácením doby oddlužení z pěti let na tři roky riskuje vláda nedůvěru občanů, hrozbu morálního hazardu, deziluzi společnosti a její rozdělení na řádně splácející a neplatiče. V době, kdy se oznamují úsporná opatření, která mají pomoci omezit rozpočtový schodek, snižovat veřejný dluh a zlepšovat ekonomickou situaci země, je tohle to poslední, co by měla odpovědná vláda a parlament v současné době připustit.

Dluhy zdravých a práce schopných neplatičů zaplatí v případě plošného zkrácení oddlužení všichni občané České republiky. Shodli se na tom účastníci odborné diskuse pořádané InsolCentrem a Českou advokátní komorou. Proti tříletému oddlužení a zmírňování podmínek pro osvobození od dluhů se tak staví většina odborné právní i podnikatelské veřejnosti, a současně také většina starostů i občanů.

KULATÝ STŮL: DOPADY NOVELY ODDLUŽENÍ

DĚKUJEME ZA POZORNOST

TATO PREZENTACE JE SE VŠEMI PODKLADY
KE STAŽENÍ NA STRÁNKÁCH INSOLCENTRA

WWW.INSOLCENTRUM.CZ

